

je razvidno, da je naša organizacija, ki šteje že 83 članic, najmočnejša zadružna organizacija na Spodnjem Stajerskem, razvidno je pa tudi naše delo, ker se je število zadrug od leta 1906 naprej več kakor potrojilo.

V pododbor so se volili gospodje: dr. Korošec, dr. Verstovšek, Ivan Gorišek, dr. Hohnjec, Jože Ozmeč, dr. Povalej, M. Matek, dr. Jerovšek in dr. Benkovič. Ustanovil se je skupni zadružni fond, v katerega bodo vse zadrug prispevale znesek, ki tvori 5% čistega dobička zadrug. Namen tega fonda je pospeševanje zadržništva, vzlasti onih zadržnih vrst, katere potrebujejo več kapitala.

Pri posameznih točkah dnevnega reda se je vnela živahna debata in obravnavale zelo važne gospodarske zadeve kakor naše stališče napram kmetijski družbi in kmetijskim podružnicam, razpravljale se je o nakupovalnih in prodajalnih zadrugah, nalaaganju pupularno varnega denarja, zadružni banki, zadružni soli v Ljubljani, blagovnem prometu, zavarovalnici za ogenj itd. Predsednik Zadružne zveze v Ljubljani, gospod dr. Krek je opetovano posegel v debato in dal marsikatera zelo važna navodila.

Na to se je vršil kratek poučni tečaj, v katerem so se razpravljale najvažnejše določbe glede načelstva in nadzorstva, sej in revizij. Nadrevizor VI. Pušenjak je omenjal marsikatero pri revizijah najdene napake, in pozival vse zadrug, da naj delujejo na to, da bo poslovanje v zadrugah vzorno.

Zborovanje je trajalo približno pet ur in se moralo pohvalno omeniti, da so zborovalci z napeto pozornostjo sledili posameznim točkam dnevnega reda.

Lepo uspelo zborovanje in dosednji uspehi so nam porok, da bode naša organizacija, katera že sedaj šteje toliko vnetih in nesebično delujočih zadružnih delavcev, izvedla tudi ostale točke svojega gospodarskega programa in tako povzdignila gospodarsko blagostanje kmečkega ljudstva.

Za pravice slovenščine.

Stev. 131 celjske „Domovine“ nas dolži obrekovanja „najuglednejših“ članov Narodne stranke. Dotični uvodnik v „Slovenskem Gospodarju“ navaja sama dejstva in niti dr. Kukovec niti dr. Stiker si ne upata teh dejstev utajiti. Kar se tiče dr. Stikerja, ki je kot zastopnik slovenske stranke pri popolnoma slovenski razpravi edini nemški govoril, ga zagotovo, da ga prosimo takoj odpustjenja, če bo enkrat dr. Jabornegg kot zastopnik dr. Hrašovčeve pisarne za borbih 10 ali 15 kronic pri sicer popolnoma nemški obravnavi slovenski plediral (govoril).

Dr. Stiker lahko smatra različne bralce in bravke „Domovine“ za tako naivne, da mu bodo verjeli, da ni mogel slovenski pledirati, ker mu je dr. Jabornegg izročil nemško informacijo, ali ker si je mislil, da se je kmet (!) kozjanskega (!) okraja nemški zagovarjal. Dr. Stikerjeva dolžnost je bila, si prej dotični akt pogledati. Sicer je pa tudi lahko iz slovenskega referata posnel, v katerem jeziku se je kmet zagovarjal. Mi si ne damo peska v oči nasuti. Nadalje se sklicuje „Domovina“ na splošno prakso slovenskih liberalnih odvetnikov. „Domovini“ povemo enkrat za vselej, da odklanjamo z vso odločnostjo sklicevanje na prakso celjskih slovenskih liberalnih odvetnikov kakor njih pomagačev. Pribijemo še enkrat, da je dr. Stiker brez potrebe zapostavljal svoj materni jezik.

Tudi dr. Kukovec ne tají dejstev, katere mu „Slovenski Gospodar“ očita. Izgovarja se s tem, da zna zatoženece Segh edino nemški in da so tudi priče — duhovniki — nemški izpovedale. Priče so res, seveda docela po nepotrebnem, nemški izpovedale. Dr. Kukovec je hitro zapazil pezdír v očesu svojega bližnjega, le bruna v lastnem ne vidi. A da priče nemški govore nasproti obtožencu, ki zna le nemški, je umljivo, saj bi se moral sicer tolmač rabiti. Zagovornikov govor pa je namenjen sodnikom in ne obtožencu, kakor misli dr. Kukovec.

Iz tega sledi, da bi se morali slovenski odvetniki-zagovorniki dosledno posluževati slovenskega jezika brez ozira na to, če je zatoženece Slovenec ali Nemeec, in sicer zato, ker tudi nemški odvetniki brez ozira na zatoženečvo narodnost izključno nemški pledirajo. Dosti žalostno pa je, da moramo še le mi na to opozoriti najuglednejše člane Narodne stranke, najboljše izmed najboljših.

Tudi dr. Kukovec hočemo takoj odpustjenja prositi, če nam navede le eden slučaj, da je nemški odvetnik za slovenskega klijenta slovenski plediral. Naravnost klavrn pa je dr. Kukovec zagovor v zadevi nemškega zapisnika pri okrajnem sodišču. Zakaj ni dr. Kukovec še tega povedal, da mu je dr. Hočevnar oči zavezal, ko je nemški zapisnik podpisal. Tudi tukaj ga hočemo prositi odpustjenja, če nam pojasni, zakaj je zapisnik z Likarjem slovenski spisani, s Kukovcem pa nemški. Odgovor: Zato, ker je dr. Kukovec nemški izpovedal, in le to smo trdili.

Danes še pristavimo, da je to nepotrebnost zapostavljanje materinega jezika. Z vso odločnostjo pa zavračamo trditev, da je častikraja pri klerikalcih na dnevnem redu. Mi smo gola dejstva navedli. Da tiista niso dotičnima gospodoma prijetna, je razumno, a časti nismo nobenemu kraddi. Klerikalci so vzvišeni nad marsikaterim, ki jih zaničuje. Kajti njim ni narodnost molzna krava, oni ne identificirajo žepa z rodo ljubjem.

To je naša zadnja beseda o tej zadevi. Dr. Kukovec in dr. Stiker bi bila najbolje storila, ko bi bila

lepo molčala in kes obudila s trdnim sklepom se poljšjati.

Politični ogled.

— **Novi ministri.** Toliko src je vneto koprnelo po ministrskih časteh! A vsa upanja so padla v vodo. Cehi in Nemci se niso mogli sporazumeti zaradi skupnega postopanja, in vsled tega tudi ni prišlo do skupnega ministrstva, v katerem bi sedeli zastopniki državnozbornskih strank. Baron Bienerth je vsled tega bil primoran sestaviti ministrstvo iz samih uradnikov. Le ministri rojaki so vzeti iz poslanskih vrst. Razven ministra za notranje zadeve in za domobranstvo ter ministrov rojakov so vsi drugi tudi samo vodje ministrstev, torej napol-ministri. Dva ministra (sedaj za notranje zadeve in domobranstvo) morata biti v vsakem ministrstvu, ker potrebujejo ministrski sklepi podpisa dveh ministrov, da so veljavni. Ministrski predsednik Bienerth je sestavil svoj kabinet tako-le: minister za notranje zadeve baron Haerdtl; domobranstvo fml. Georgi; poljedelstvo sekcijski šef Pop (Ceh); javna dela sekcijski šef grof Wickenburg (Nemeec); naučno ministrstvo vitez Kanera (Ceh); finance Jorkaš-Koch (Poljak); železnice vitez Forster (Nemeec); trgovino dr. Mataja (Nemeec); justico vitez Holzknicht (Nemeec); minister rojak za Poljake vitez Abrahamovič, za Čehe Moravan dr. Začek, za Nemce češki poslanec dr. Schreiner. Nemški ministri rojak dr. Schreiner je namreč rodom Ceh, za to tudi nemški listi o njem poročajo kratko: rojen na Češkem. Kot dijak je bil hud češki petelin ter hodil vedno v surki (češki narodni obleki). Pozneje pa je prestopil k Nemeem. V državnem zboru mu Cehi velikokrat očitajo nezvestobo do češkega naroda in dr. Schreiner osramočen utihne.

— **Začasno ministrstvo.** Sestavljeno uradniško ministrstvo se samo nazivlje, da je le začasno. Kakor hitro se Nemei in Cehi toliko sporazumejo, da bodo lahko skupaj vlekli državni voz, pa se bo sestavilo ministrstvo iz udov državnega zbora. Baron Bienerth je bil v dosedanjem Beckovem ministrstvu minister za notranje zadeve. Rodom je Nemeec, njegova žena je Hrvatca, mišljenja je krščanskosocialnega. Novi minister za notranje zadeve baron Haerdtl je strokovnjak v volilopravnih vprašanjih ter je ustvaril predlog za državnozbornsko splošno in enako volilno pravico in ga v odseku tudi ponovno zagovarjal. Po našem mnenju uradniško ministrstvo ne bo dolgo trajalo. Njegova usoda je v nemških rokah. Nemško-liberalne stranke imajo v svoji sredini moče, ki si silno želijo ministrskih stolov. Ti bodo delali na to, da pridejo kmalu do svojih ciljev. Na drugi strani pa je znano, da bi nemškimi krščanskim socialcem ne bilo neljubo, ako se ne sestavi novo parlamentarno ministrstvo, kajti potem se mora kmalu razpustiti državni zbor. Po sijajnih uspehih pri deželni volitvah na Nižje-Avstrijskem upajo namreč krščanski socialci tudi pri volitvah za državni zbor napredovati ter si zasigurati najmanj do 120 mandatov. Tudi na Češkem bi baje krščanski socialci dobili nekatere mandate ter s tem postali stranka, ki ima odločevati tudi o češko-nemških spornih vprašanjih.

— **Slovenska vzajemnost** se je zopet lepo pokazala pri zadnji ministrski krizi. O Poljakih ne govorimo. Ampak naši poslanci so šli v vseh važnih narodnih vprašanjih čez drn in strn za Cehi. To je bilo tako samoumevno, da so druge stranke in ministri pri glasovanju že kar v naprej računili, da Slovenci glasujejo s Cehi. V naši javnosti se veliko govori, naj bi Slovenci dobili v ministrstvu svojega zastopnika. To vedo tudi Cehi. Ako bi Cehi povedali, da ne gredo v koalicio in v kabinet brez Slovencev in Hrvatov, bi se njihovi in s tem tudi slovenski Cehi ustreglo. Toda v celi krizi nismo slišali, da bi Cehi stavili tako zahtevo. Politiko združenih Cehov vodi sedaj liberalcec dr. Kramar. Tudi katoliško-narodni češki poslanci so bili v tej zvezi. Ker je sedaj postalo mesto podpredsednika v državnih zbornici prosto, — zavzel ga je novoimenovani češki minister rojak dr. Začek, — za to so zahtevali katoliško-narodni poslanci to mesto za se. Toda v tem trenutku se je skujal dr. Kramar. Dokler so mu delali katoliški poslanci tlako, jih je rad videl, ko zahtevajo tudi svoje deleže, so mu manj vredni. Da slovenska vzajemnost pri takih čeških voditeljih ni dobro shranjena, je pač jasno.

— **Dr. Susteršič za združenje.** Na shodu zapupnikov Slovenske ljudske stranke dne 16. t. m. je vodja stranke dr. Susteršič prosil svojo stranko dovoljenja, da sme v državnem zboru izvršiti zblizanje Slovenskega in Hrvatskega kluba, v katerem zadnjem sedijo tudi slovenski liberalci. Stranka mu je to dovolila pod pogojem, da njeni poslanci v polnem obsegu varujejo načela stranke in svobodno izvrševanje njenega programa. Dr. Susteršič je razložil, zakaj se klubi niso združili ob začetku državnozbornskega zasedanja ter potem dejal:

„Od tistih mal pa se je marsikaj spremenilo. Naša (kranjska) liberalna stranka je opustila brezupni boj zoper deželnozbornsko volilno reformo. Priznala je lojalno, da gre S. L. S. večina v našem deželnem zboru. Tudi protiverska gonja v glavnem glasilu naše (kranjske) liberalne stranke je v zadnjem času ponehala. To je že nekaj!“

Pri nas na Stajerskem se razvijajo razmere ravno nasprotno. Liberalna dohtarsko- učiteljska

stranka zadnji čas z lažmi in obrekovanjem postruje boj med slovenskima strankama. Protiverska gonja je v naših liberalnih listih bolj nesramna in besna kakor je bila sploh kedaj v „Slov. Narodu.“ Grd oseben boj je pri liberalni stranki edini način bojevanja. Iz tega je razvidno, da naša liberalna stranka noče združenja, noče približanja, vsaj poštenega in trajnega ne! Posledice tega mora torej sama nositi!

— **V naši javnosti** je obudil sledeči dogodek veliko pozornost. Dr. Susteršič je izjavil nasproti Bienerthu, da ne more glede stališča kluba napram vladi nič določnega povedati, ker se bode po njegovem mnenju to stališče določilo v sporazumu Slovenskega kluba in Zveze južnih Slovanov. Nasprotno pa je dal Ploj razglasiti v časnikih izjavo, ki se glasi kakor odpoved na dr. Susteršiča, da bo klub južnih Slovanov nasproti vladi zastopal politiko proste roke in vzdrževal (samo?) prijateljske razmere z ostalimi slovenskimi strankami. Vkljub uljudni izjavi dr. Susteršiča so liberalci in Hrvatje že določili svojo taktiko, ne da bi počakali na zblizanje s Slovenskim klubom. Nam se zdi, da se je v nasprotnih vrstah našel zopet star intrigant, ki bo podiral in rušil vse, kar bo hotel postaviti dr. Susteršič. Imena tega zahrbtnega politika še danes ne imenujemo.

— **Združenje klubov.** V Reki ni se na poziv dr. Susteršiča moralo vršiti skupaj posvetovanje slovenskega in hrvatskega kluba zaradi združenja. Toda prišle so zapreke, pri katerih nas, zvest v starem nasprotstvu proti dr. Susteršiču, dr. Ploj svoje roke zaveca, in shod se ni mogel vršiti. Toda prizadevanja dr. Susteršiča se bo gotovo posrečilo, da se začnejo kmalu vsaj posvetovanja.

— **Skrb za mladino.** Vlada je državnemu zboru predložila načrt o vzgoji in oskrbi mladine. Zanimarjen otrok naj se ne pošlje najprvo v zapor in potem šele v vzgojni zavod. Kazenski sodnik bode odločeval, kaj je potrebneje za mladega izprijenca, kazen v zaporu ali izboljševalnici. Zavodi v varstvo osirotelih in zanemarjenih otrok bodo pod državnim nadzorstvom. Stroške bodo nosili v prvi vrsti stariši, dalje dežele in država. Deželni zbori pa bodo mogli zakonito določiti, koliko naj prispevajo občine. Zanemarenih in zapuščenih otrok je okroglo 11.500. Ako bi znašali stroški za osebo 400 kron, bilo bi skupnih stroškov nekaj nad 4 milijone na leto. Država bi prispevala okoli 1.400.000 K, drugo pa dežele, občine in dobrotniki.

— **Državni zbor** se snide dne 26. nov. ob 11. uri predpoldan. Na dnevnem redu poslanske zbornice je tretje čitanje radi visokosti zneskov, ki so za kazenskopravno presodbo kakega čina merodajni; volitev 4 podpredsednikov; volitev 4 zapisnikarjev itd. Isti dan ima tudi gosposka zbornica sejo.

— **Vojska ali mir na Balkanu?** V dobro poučenih krogih se govori, da se bo v najkrajšem času odločilo, ali bo na Balkanu vojska ali mir. Potrpežljivost Avstrije proti Srbiji je izčrpana. Srbija zagotavlja na eni strani mir, na drugi strani pa pridno oborožuje. Avstrija bo storila potrebne korake na meji in zahtevala odločno od Srbije, da javi, ali hoče oboroževanje ustaviti, ali še dalje oboroževati. Radi odločnega nastopa Avstrije se pričakuje v najkrajšem času odločitev.

— **Turčija se oborožuje.** Popravlja trdnjave ob Örnem morju, nakupuje konge, naročuje karabince, topove, municije itd. Oboroževanje je baje naperjeno proti Bolgariji za slučaj, da se pogajanja razbijejo.

Mala politična naznanila.

Dne 12. novembra: Vlada je predložila državnemu zboru predlogo o aneksiji Bosne in Hercegovine. — V Hammu na Vestfalskem (v Nemčiji) se je dogodila v rudniku eksplozija. Nad 360 delavcev je mrtvih. — Za kandidata v kranjski deželni zbor so zaupniki radovljiškega, kranjskogorskega in tržiškega sodnega okraja proglasili č. gospoda župnika Iv. Pibra iz Bohinjske Bistrice.

Dne 13. novembra: Vlada predloži državnemu zboru predlogo, v kateri zahteva 600.000.000 K za vodne zgradbe na Češkem in v Galiciji. — Med avstrijsko in ogrsko vlado je nastal radi jubilejskega križca civilnim in državnim uslužbencem spor. Civilni uradniki zato 2. decembra ne dobe križca.

Dne 14. novembra: V ogrsko-hrvaškem državnem zboru je nastal odpor proti jubilejnemu križcu. V večerajšnji seji je grajal poslanec Babocsay, da je podpisal ministrski predsednik Wekerle vladarjevo pismo glede na jubilejni križec, češ, da mažarski narod nima poviča, da slavi jubilej avstrijskega cesarja. — Na Francoskem se bije v zbornici hud boj za odpravo smrtne kazni. — Naš cesar je po posebnem odposlaništvu čestital papežu Piju X. ob njegovem jubileju.

Dne 15. novembra: Ogrski trgovinski minister Košut je železničarjem prepovedal čitati hrvaške politične liste. — Državni zbor se bo sklical najbrž 20. ali 24. t. m. — Bivšega ministrskega predsednika barona Becka je sprejel večeraj cesar v eno uro trajajoči avdijenci.

Dne 16. novembra: V Pragi je prišlo večeraj med Cehi in nemškimi burši zopet do večjih spopadov, a orožniki in policisti so nemire hitro potlačili. — Bivši ogrski minister Polonyi ustanavlja novo stranko, ki bo najprej pri mestnem zastopu, potem pa tudi v državnih zbornicah nastopila.